

Ekzemple: filozofiaj, tre interesaj pensoj pri la bona vivo nur estas "artaĵo" se ili estas diritaj en la ĝia propra lingvo ĉiuj reguloj de la ta poezio.

Ekzemple unu prozaĵo aŭ poeziaĵo kun bonaj rimoj, ridaj sonoj ktp. tamen ne estas "artaĵo" se en ĝi estas pritraktata banalaĵo; aŭ se la pensoj aŭ la sentoj, en ĝi esprimitaj, ne konformas al la grado de graveco de la priokazita okazaĵo aŭ afero. (komparu ekz.: la poemo de Helmers pri la unu dento de lia infano. Ankaŭ la troigitaj kaj nenaturaj sentoj de patriotismo en "De Hollandsche Natie" de Tollens; ili ne vekas emocijn sed nur ridigas). Io de la mistero de la vivo aŭ de la homaj sentoj aŭ spirito. Antaŭ tio ni staras se ekz. en la artverko ni vidas la psikologion de la aŭtoro, aŭ la pasia temperamento aŭ la turmentita animo aŭ la idealo, ktp. Antaŭ tio ni staras ankaŭ se la aŭtoro tre ĝuste reprezentas la realecon sed tiam li devas prizorgi speciale la misterecon de ĝi ĉu la beleco, ĉu la forto, ĉu la kretkaptaleco, ĉu la fruktodoneco ktp. Antaŭ tio ni staras ankaŭ se la aŭtoro multege fantazias, superŝutas ekz. per blindiga lumego plej diverskolora, enkondukas nin en plej bela paradizo, montras tiamaniere sian eternan vivon, sian aspiron, sian anĝelo-vivon, sian ĝojon kaj ĝuon ktp.

Fina vorto : ne ĉio estas nun dirita pri arto. Tute ne.

Nur kuŝas tie-ĉi kelkaj pensoj kiaj povas gvidi vin. Ne kredu ke depost nun vi tuj komprenos ĉiujn artverkojn. Vi devas ankoraŭ lerni rigardi. Rigardi al la multaj teknikaj ecoj. Vi devas ankaŭ komenci per lerni studado pri la ĉefverkoj en la longa arthistorio.

Sciu ankaŭ ke en tiu fako multe dependas de la ebleco senti.

Rilate al artaĵo oni ĉiam multe pli intuiĉe sentas ol oni konscia kaj klare scias. Oni ĉiam multe pli sentas ol oni scias kaj oni ĉiam multe pli scias ol oni kapablas esprimi.

(verkita de Drs. F. Roese)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

LITERATURA ANGULO : - (daŭrigo de la tradukado de "Sinfoniosa" de la flandra aŭtoro Felix TEMMERMAN)

...Sed dumtempe ŝi ankaŭ kunportis grandan ĉagrenon kaj kvarkam ŝi ankaŭ laŭparole rezignis en la proksima adiaĵo pro ŝia volo, en ŝia koro ŝi ne kapablis forgesi Martinus kaj la bedaŭro ke li por ĉiam forirus, restis kiel dorno en ŝia korpo. Tagon kaj nokton ŝi meditis kaj multaj larmoj ekpendis al ŝiaj blankaj okulharoj.

Ŝi do ne plu volis vidi lin depost ofero de tiu bela rozo "Gloire de Dijon" kaj nun li kiun ŝi amis iris tuj post ŝi, kun lia koro kaj animo preta por iri ĉiame en monaĥejo. Ŝi ne plu vidis lin kaj ŝi ekadmis ke li jam portas iom da barbo kun kiu li, ŝajne, ne malbonaspektas.

Nun ŝi volus postrigardi sed ne kuraĝas pro la homoj kaj pro li kaj ĉar malplaĉas al Dio.

La hontruĝo jam ekkolorigas sian ebenan grandan frunton kaj kvazaŭ por kontraŭstari la tento ŝi rekte kaj okulsenmove rigardas al la grasa flamo kiu zigzagas fumante sur la terco.

Ŝia kapo estas varmega kvazaŭ proksima je fendigo, ŝia sango saltitas kaj ŝi timas ke okazos al ŝi akcidento.

Ŝi preĝas al la sankta Begga por ke ŝi ne postrigardu kaj ŝi abdas lian paŝon kaj sentas liajn okulojn en ŝia dorso.

(daŭrigota)

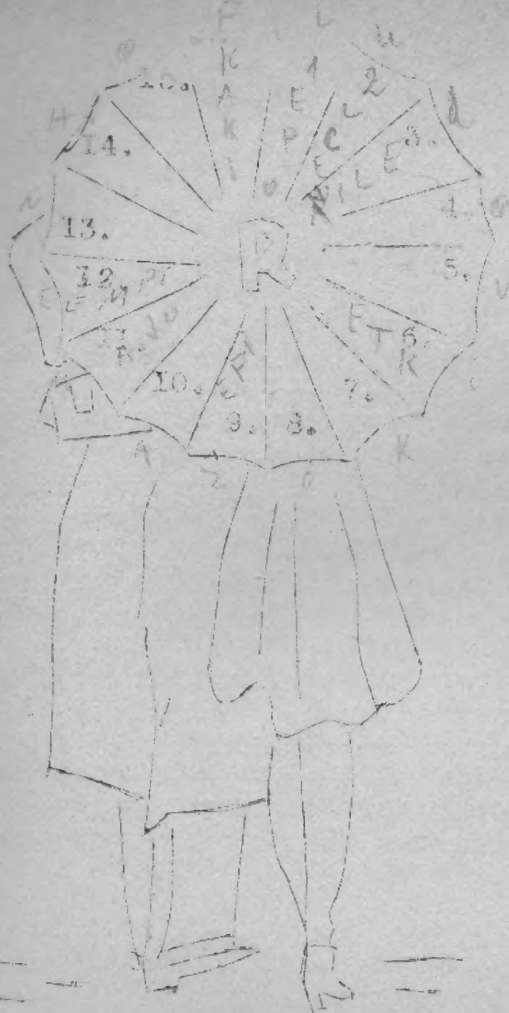
(trad.: la gemembroj de la bruna Taperano-
lo grupo "Paco kaj Justeco")

XXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXX

ANGULO DE LA SERĈEMULOJ : - Por la genitoroj ni denove publikigas por la monato Julio novan specon da enigmo. Fakte la desegnaĵo estas pli bela kaj eble interesa ol la enigmo mem. Sed ni esperas ke la bonaj ĝenerantistoj ne rigardu tro longtempe la desegnaĵon kaj tuj ekkonencos solvi la enigmon por ke eblas kiel eble plej baldaŭ ensendi al la adreso de la prizorganto de la rubriko: adreso: Steenweg op Blankenberghe 86 Brugge. Mi atendas la respondojn ĝis plejlaste 31-a de Julio 1943. Al la laboro kaj bonan sukceson.

De ekster el interne de la ombrelo pleniga per kvinliteraj vortoj solante ke ĉiuj vortoj finas kun la litero O (la litero meza de la figuro tiri ke vi do nur bezonas meti kvar literoj) dum ke la komenclitroj de numeroj 1 ĝis 16 formas nomon de eminentulo.

Ten la difinoj de la demanditaj vortoj:

1. ĉasaĵo (R)
2. kaŝtŝvalaĵo (R)
3. konfuzo periodo (R)
4. kreskaĵo (R)
5. turka ministro (R)
6. flava malsano (R)
7. skribilo (R)
8. seksa organo (R)
9. speco de vento (R)
10. floro (R)
11. oficiro (R)
12. neblostilo (R)
13. flava nimfo (R)
14. grimpkreskaĵo (R)
15. granda aŭto (R)
16. Himaya piŝo (R)

N.B. (R) anstataŭe = radikvorto

Oni demandas: 1° la 16 vortoj
2° la nomo de la eminentulo.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ANGULO DE LA SERIOZA LABORO: - Studiehoekje

Sanelmentaj kaj plurelementaj vortoj.

De utgangsletters O, A, I, duiden in het Esperanto de zelfstandige naamwoorden, de bijvoeglijke naamwoorden en de werkwoorden aan. Maar als men van die woorden de uitgangletter weglaat, behouden deze woorden toch hun karakter 't zij van zelfstandig of van bijvoeglijk naamwoord of werkwoord. Aldus ook zonder de O, A, I, is het woord 'dom' een zelfstandig naamwoord en 'beteekent' huis; 'is bel' een bijvoeglijk naamwoord en 'beteekent het; schoon; is frap'; het werkwoord slaan.

Men heeft dan ook het voorstel gedaan (Anton Grabowski e.a.) die uitgangsletters eenvoudig weg te laten. Zonder succes.

Een der oorzaken waarom dat niet doorging is dat het Esperanto zoo'n klare en duidelijke taal is juist door de wel te onderscheiden uitgangsletters. En ook omdat men van die letters kan hooren dat men met een zelfstandig naamwoord of ander woord te doen heeft. Dat heeft voor gevolg dat men vreemdelingen doe Esperanto spreken - hoe rap dan ook - direkt kan verstaan (lees o.a. daarover Dr. Edm. Privat: "Esprimo de sentoj en Esperanto"). Beproeft dat naar eens door vreemdelingen een nationale taal te laten spreken.

Welnu een woord waarvan en de stam en de uitgang allebei het karakter van bvb. een zelfstandig naamwoord hebben, is een sanelmentaj vorto (vorto el sanelj elementoj) aldus: dom/o. Een woord waarvan de stam bvb. een werkwoord is en de uitgang de "o" v.h. zelfstandig naamwoord, is een plurelementaj vorto (= vorto el pluraj elementoj) aldus: frap/o = het slaan. Aldus nog ver/o + het ware (ver = bijvoeglijk naamwoord "waar" en uitgang "o") Nog hon/a + menschelijk (hon = mensch + o)

Hoe kan men weten welk woord een Esperanto woort zonder uitgangletter eigenlijk is? Door het gebruik en door het na te gaan in de goede woordenboeken. Daarbij is het van de meest gebruikelijke woorden evident zooals bvb.: bel', bon', ver', just', ĝust', alt', profund', hom', dom', tabl', akv', frap', leg', dir', rid', enz.